GENERALINIO ADVOKATO M. POIARES MADURO IŠVADA,

pateikta 2006 m. balandžio 6 d. [1]

1. Nagrinėjamos bylos susijusios su „auksinėmis akcijomis“, kurias Nyderlandų valstybė turi, atitinkamai KPN NV (toliau – KPN) ir TPG NV (toliau – TPG). Komisija tvirtina, kad pasilikusi šiose įmonėse „auksines akcijas“, Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir 56 straipsnius. Būtina, kad Teisingumo Teismas šiose bylose patikslintų apribojimus, kuriuos Bendrijos teisė nustato valstybėms narėms, veikiančioms kaip rinkos dalyviai.

I — Faktinės aplinkybės ir ikiteisminė procedūra

2. 1989 m. už paštą, telegrafą ir telefoniją atsakinga Nyderlandų valstybės įmonė buvo pertvarkyta į akcinę bendrovę *Koninklijke PTT Nederland NV* (toliau – PTT). 1994 m. PTT akcijos buvo parduotos biržoje ir Nyderlandų valstybė pardavė pirmąją akcijų dalį, sudarančią 30 % pasirašytojo kapitalo.

3. Dėl šio pardavimo buvo pakeisti bendrovės įstatai, į juos įtraukiant nuostatą dėl Nyderlandų valstybės turimų „auksinių akcijų“. „Auksinės akcijos“ suteikė teisę iš anksto tvirtinti tam tikrų kategorijų bendrovės sprendimus. *PTT* ir Nyderlandų valstybė sudarė susitarimą dėl naudojimosi šiomis teisėmis (vadinamasis „Afspraak op Hoofdlijnen“, toliau — Susitarimas). Pagal šį Susitarimą Nyderlandų valstybė negali naudotis savo teisėmis siekdama apsaugoti bendrovę nuo nepageidaujamo kontrolės pasikeitimo. 1995 m. Nyderlandų valstybė pardavė antrąją akcijų dalį, sudarančią apie 20 % pasirašytojo kapitalo.

4. 1998 m. PTT buvo padalyta į dvi savarankiškas bendroves: KPN, skirtą vykdyti telekomunikacinę veiklą, ir TPG, skirtą vykdyti logistinę ir platinimo veiklą. Teisės, kurias suteikia Nyderlandų valstybei priklausančios „auksinės akcijos“, iš esmės nepasikeitė.

1 — Originalo kalba: portugalų.

5. Nyderlandų valstybės turimos KPN „auksinės akcijos“ (byla C-282/04) suteikia teisę iš anksto tvirtinti tokių kategorijų sprendimus:

— dėl bendrovės akcijų emisijos ir paprastųjų akcijų turėtojų pirmenybės teisės apribojimo arba atšaukimo,

— dėl papildomo pasiūlymo A tipo privilegijuotųjų akcijų turėtojams,

— dėl bendrovės nuosavų akcijų, sudarančių daugiau nei 1 % paprastosiomis akcijomis denominuoto kapitalo, įsigijimo arba perleidimo,

— dėl naudojimosi balsavimo teise sprendžiant Telekomunikacijų įstatymo 11 straipsnyje išvardytų juridinių asmenų likvidavimo, jungimo ar skaidymo, šių juridinių asmenų teisės įsigyti bendrovės akcijų klausimus ir dėl tokių juridinių asmenų įstatų pakeitimo, jei šie pakeitimai susiję su minėtaisiais klausimais,

— dėl direktorių valdybos sprendimo investuoti, jei dėl to bendrovės nuosavas kapitalas, skaičiuojant pagal jos suvestinį balansą, sumažėtų iki mažiau nei 30 % viso kapitalo,

— dėl direktorių valdybos pasiūlymų išmokėti dividendus akcijomis ir (arba) iš rezervo,

— dėl bet kurio su bendrove susijusio jungimo arba skaidymo,

— dėl bendrovės likvidavimo,

— dėl bet kurio bendrovės įstatų pakeitimo, kai siekiama pakeisti bendrovės tikslą, kiek jis susijęs su koncesijų ir leidimų vykdymu, panaikinti specialiąją akciją, panaikinti B tipo privilegijuotąsias akcijas, nustatyti Susisiekimo ir viešųjų darbų ministro skiriamų stebėtojų tarybos narių skaičių ir pakeisti specialiąja akcija suteikiamas teises,

— dėl „auksinių akcijų“ išpirkimo.

6. Nyderlandų valstybės turimos TPG „auksinės akcijos“ (byla C-283/04) suteikia tokias pačias ar panašias teises kaip ir turimos KPN „auksinės akcijos“, o būtent teisę iš anksto tvirtinti tokių kategorijų sprendimus:

— dėl bendrovės akcijų emisijos ir paprastųjų akcijų turėtojų pirmenybės teisės apribojimo arba atšaukimo,

— dėl papildomo pasiūlymo A tipo privilegijuotųjų akcijų turėtojams,

— dėl bendrovės nuosavų akcijų, sudarančių daugiau nei 1 % paprastosiomis akcijomis denominuoto kapitalo, įsigijimo arba perleidimo,

— dėl naudojimosi balsavimo teise sprendžiant Telekomunikacijų įstatymo 4 straipsnyje išvardytų juridinių asmenų likvidavimo, jungimo ar skaidymo, šių juridinių asmenų teisės įsigyti bendrovės akcijų klausimus ir dėl tokių juridinių asmenų įstatų pakeitimo, jei šie pakeitimai susiję su minėtaisiais klausimais,

— dėl direktorių valdybos sprendimo investuoti, jei dėl to bendrovės nuosavas kapitalas, skaičiuojant pagal jos suvestinį balansą, sumažėtų iki mažiau nei 15 % viso kapitalo,

— dėl direktorių valdybos pasiūlymų išmokėti dividendus akcijomis ir (arba) iš rezervo,

— dėl bet kurio su bendrove susijusio jungimo arba skaidymo,

— dėl bendrovės likvidavimo,

— dėl bet kurio bendrovės įstatų pakeitimo, kai siekiama pakeisti bendrovės tikslą, kiek jis susijęs su koncesijų ir leidimų vykdymu, panaikinti specialiąją akciją, panaikinti B tipo privilegijuotąsias akcijas, nustatyti Susisiekimo ir

viešųjų darbų ministro skiriamų stebėtojų tarybos narių skaičių ir pakeisti specialiąja akcija suteikiamas teises,

— dėl „auksinių akcijų“ išpirkimo.

7. 2000 m. liepos 28 d. Komisija nusiuntė Nyderlandų Karalystei du oficialius įspėjimus: vieną dėl KPN, o kitą dėl TPG. Paskui procedūra vyko dėl abiejų bendrovių.

8. 2000 m. liepos 28 d. laišku dėl KPN Komisija informavo Nyderlandų vyriausybę, kad, jos nuomone, KPN įstatų nuostatos dėl teisių, kurias suteikia Nyderlandų turimos „auksinės akcijos“, ir Nyderlandų valstybės atstovavimo KPN stebėtojų taryboje prieštarauja Sutarties nuostatoms dėl laisvo kapitalo judėjimo ir įsisteigimo laisvės.

9. Nyderlandų vyriausybė atsakė 2000 m. lapkričio 8 d. laišku, kuriame ji nurodė, kad Nyderlandų valstybės dalyvavimas turint KPN „auksines akcijas“ ir vyriausybei paskyrus į stebėtojų tarybą narį neriboja nei laisvo kapitalo judėjimo, nei teisės laisvai įsisteigti.

10. Kadangi šis atsakymas Komisijos netenkino, 2003 m. vasario 5 d. ji išsiuntė Nyderlandų Karalystei pagrįstą nuomonę, kurioje nurodė, kad, pasilikusi KPN „auksines akcijas“ ir teisę paskirti KPN stebėtojų tarybos narius, ji neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir 56 straipsnius. Nyderlandų Karalystė, ir toliau nesutikdama su Komisijos nuomone, atsakė 2003 m. balandžio 28 d. laišku.

11. 2004 m. birželio 30 d. Komisija pareiškė ieškinį Teisingumo Teisme. Tačiau ji atsisakė savo reikalavimo, susijusio su narių paskyrimu, nes ši teisė iš įstatų buvo išbraukta.

12. 2000 m. liepos 28 d. laišku dėl TPG Komisija informavo Nyderlandų vyriausybę, kad, jos nuomone, TPG įstatų nuostatos dėl teisių, kurias suteikia Nyderlandų turimos „auksinės akcijos“, ir Nyderlandų valstybės

atstovavimo TPG stebėtojų taryboje prieštarauja Sutarties nuostatoms dėl laisvo kapitalo judėjimo ir įsisteigimo laisvės.

13. Nyderlandų vyriausybė atsakė 2000 m. lapkričio 8 d. laišku, kuriame ji patvirtino, kad Nyderlandų valstybės dalyvavimas turint TPG „auksines akcijas" ir vyriausybei paskyrus į stebėtojų tarybą narį neriboja nei laisvo kapitalo judėjimo, nei teisės laisvai įsisteigti. Kaip papildomą argumentą Nyderlandų vyriausybė nurodė tai, kad netgi jei laisvas kapitalo judėjimas ar teisė laisvai įsisteigti ribojama, toks apribojimas galėtų būti pateisinamas tikslu užtikrinti universaliųjų pašto paslaugų teikimą.

14. Kadangi šis atsakymas Komisijos netenkino, 2003 m. vasario 5 d. ji išsiuntė Nyderlandų Karalystei pagrįstą nuomonę. Nyderlandų Karalystės neįtikino Komisijos argumentai, ir ji atsakė 2003 m. balandžio 28 d. laišku.

15. 2004 m. liepos 1 d. Komisija pareiškė ieškinį Teisingumo Teisme. Kaip ir KPN atveju, ji atsisakė reikalavimo, susijusio su narių paskyrimu, nes ši teisė iš įstatų buvo išbraukta.

16. Pagal Procedūros reglamento 43 straipsnį 2005 m. birželio 30 d. Nutartimi dvi bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas galutinis sprendimas.

II — Vertinimas

17. Komisijos nuomone, Nyderlandų Karalystė pažeidė tiek EB 43 straipsnį, tiek EB 56 straipsnį. Atsižvelgdamas į nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, iš pradžių išnagrinėsiu dėl EB 56 straipsnio pateiktus argumentus [2].

18. Komisija teigia, kad dėl Nyderlandų valstybei KPN ir TPG bendrovėse turimų „auksinių akcijų" suteikiamų teisių gali būti apsunkintas šių bendrovių akcijų įsigijimas ir kitų valstybių narių investuotojai gali būti atgrasyti nuo tokio investavimo. Naudojimasis šiomis teisėmis gali riboti veiksmingą dalyvavimą bendroves valdant ar jas kontro-

2 — 2002 m. birželio 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Portugaliją* (C-367/98, Rink. p. I-4731); 2002 m. birželio 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-483/99, Rink. p. I-4781); 2002 m. birželio 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* (C-503/99, Rink. p. I-4809); 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-463/00, Rink. p. I-4581) ir 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimas *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-98/01, Rink. p. I-4641).

liuojant. Taigi Nyderlandų Karalystės turimos akcijos KPN ir TPG bendrovėse gali kliudyti tiesioginėms investicijoms iš kitų valstybių narių arba jas daryti mažiau patrauklias. Todėl „auksinės akcijos" riboja laisvą kapitalo judėjimą EB 56 straipsnio prasme.

19. Savo atsiliepime į ieškinį Nyderlandų Karalystė pirmiausia tvirtina, kad EB 56 straipsnis netaikomas, nes valstybė, KPN ir TPG akcininkė, veikia kaip rinkos dalyvis, o ne kaip viešosios valdžios institucija. Pirmiausia išnagrinėsiu šį argumentą.

A — *Ar EB 56 straipsnis taikomas valstybei, veikiančiai kaip rinkos dalyvis?*

20. Nyderlandų vyriausybė tvirtina, kad KPN ir TPG bendrovėse turimos „auksinės akcijos" nepatenka į EB 56 straipsnio taikymo sritį, nes Nyderlandų valstybė jas turi ne kaip viešosios valdžios institucija, o kaip privatus akcininkas. „Auksinės" arba „privilegijuotos" akcijos yra įprastos Nyderlandų (privatinėje) bendrovių teisėje. Nyderlandų valstybei KPN ir TPG bendrovėse turimų „auksinių akcijų" suteikiamos teisės nesiskiria nuo tų teisių, dėl kurių paprastai susitaria privatūs asmenys. Valstybė pasinaudojo bendrovių teisės teikiamomis galimybėmis taip, kaip ir bet kuris kitas asmuo jomis galėtų pasinaudoti.

21. Aš nepritariu šiam požiūriui.

22. Sutarties nuostatos dėl laisvo asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimo nustato pareigas valstybių narių valdžios institucijoms nepaisant to, ar jos veikia kaip viešosios valdžios institucija, ar kaip privatinės teisės subjektas [3]. Valstybės narės turi laikytis laisvo judėjimo taisyklių, kurios yra aiškiai joms skirtos ne dėl to, kad jos vykdo viešosios valdžios funkcijas, o dėl jų, kaip Sutartį pasirašiusių valstybių, išskirtinio statuso [4]. Net ir tais atvejais, kai šios taisyklės nesu-

3 — Šios problemos nereikėtų painioti su klausimu, ar privatūs subjektai turi laikytis laisvo judėjimo taisyklių. Kai privatus subjektas vykdo viešąsias funkcijas, gali būti nuspręsta, kad valstybė veikia per tokį subjektą ir kad dėl šios priežasties laisvo judėjimo taisyklės taikomos *ratio personae*. Pavyzdžiui, žr. 1989 m. gegužės 18 d. Sprendimą *Association of Pharmaceutical Importers ir kt.* (sujungtos bylos 266/87 ir 267/87, Rink. p. 1295); 1995 m. rugpjūčio 11 d. Sprendimą *Dubois* (C-16/94, Rink. p. I-2421, 20 punktas); 2004 m. vasario 5 d. Sprendimą *Rieser Internationale Transporte* (C-157/02, p. I-1477, 24 punktas) ir generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje *AGM-COS.MET* (C-470/03, šiuo metu dar nagrinėjama Teisingumo Teisme, 87 punktas).

4 — Taip pat pagal analogiją žr. 1986 m. vasario 26 d. Sprendimą *Marshall* (152/84, Rink. p. 723, 49 punktas) ir 1990 m. liepos 12 d. Sprendimą *Foster* (C-188/89, Rink. p. I-3313, 17 punktas).

kuria pareigų privatiems asmenims, valstybėms narėms, veikiančioms kaip rinkos dalyviai, gali būti taikomi apribojimai, kurie netaikomi kitiems rinkos dalyviams [5].

23. Be to, norint nustatyti, ar ribojamas laisvas kapitalo judėjimas, kai valstybė įmonėje naudojasi specialiomis teisėmis, nesvarbu, kaip šios teisės yra suteiktos ar koks yra jų teisinis pobūdis. Tai, jog valstybė narė veikia pagal nacionalinę bendrovių teisę, nereiškia, kad jos specialios teisės negali būti laikomos apribojimu EB 56 straipsnio prasme [6].

24. Be to, netgi jei Nyderlandų viešosios valdžios institucijoms nebūtų taikomas EB 56 straipsnis tais atvejais, kai jos, kaip ir bet kuris kitas akcininkas, veikia pagal bendrąsias bendrovių teisės taisykles, kiltų klausimas, ar teisės aktai, leidžiantys kai kuriems akcininkams įgyti tam tikras specialias teises, leidžiančias apsisaugoti nuo rinkos poveikio, patys savaime gali būti laikomi laisvo kapitalo judėjimo apribojimu. Tokie teisės aktai gali riboti galimybes gauti kapitalą nacionalinėje rinkoje, nes jais saugoma tam tikrų, stiprią poziciją šioje rinkoje turinčių, įmonių valdytojų padėtis. Be to, tikėtina, kad tokie įmonių valdytojai bus tos valstybės akcininkai. Todėl tokie teisės aktai gali trukdyti kitose valstybėse narėse įsisteigusiems investuotojams patekti į nacionalinę rinką [7].

25. Todėl argumentas, kad Nyderlandų valstybės specialios teisės KPN ir TPG bendrovėse nepatenka į EB 56 straipsnio taikymo sritį, nes privilegijuotos akcijos yra įprastos pagal bendrovių teisę, turėtų būti atmestas.

B — *EB 56 straipsnio taikymas nagrinėjamoms specialioms teisėms*

26. Iš esmės šiose bylose Teisingumo Teismo prašoma apibrėžti, kiek pagal Bendrijos

5 — Žr. 1983 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *Apple & Pear Development Council* (C-222/82, Rink. p. 4083, 17 punktas). Viešųjų pirkimų taisyklės yra kitas apribojimų, taikomų valstybėms narėms, kai jos veikia kaip rinkos dalyviai, tačiau netaikomų kitiems rinkos dalyviams, pavyzdys.

6 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer bendrą išvadą minėtose bylose *Komisija prieš Ispaniją* ir *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (atitinkamai C-463/00 ir C-98/0, Rink. p. I-4581, 48 punktas).

7 — Šiuo klausimu žr. mano išvadą byloje *Marks & Spencer* (2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimas, C-446/03, Rink. p. I-10837, išvados 37–40 punktai), taip pat mano išvadą šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamose bylose *Cippolla* (C-94/04) ir *Macrino* (C-202/04, 55 ir 56 punktai) bei mano išvadą šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamose sujungtose bylose *Trofo Super-Markets* (C-158/04 ir C-159/04, 54 ir 55 punktai).

teisę valstybės narės, veikdamos kaip rinkos dalyviai, gali įsikišti į rinką. Skirtingai nei tradicinėmis valstybės įsikišimo formomis, kaip antai reguliavimas ar valstybės nuosavybė, tokio pobūdžio įsikišimu stengiamasi išlaikyti tam tikrą valstybės kontrolę privatizuotame ekonomikos sektoriuje.

27. Remdamasis EB 295 straipsniu, generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer padarė išvadą, kad jei valstybė teoriškai gali išlaikyti visišką bendrovių kontrolę valstybės nuosavybės forma, *a fortiori* ji gali privatizuotose bendrovėse išlaikyti mažesnę kontrolę naudodamasi tam tikromis specialiomis teisėmis [8]. Teisingumo Teismas nepritarė tokiam aiškinimui. Jis nusprendė, kad valstybės narės negali „remtis EB 295 straipsnyje nurodyta savo nuosavybės sistema pateisindamos kliūtis naudotis Sutartyje numatytomis laisvėmis, kylančias dėl jų kaip akcininkų privilegijuotos padėties privatizuotose įmonėse“ [9].

28. Mano nuomone, Teisingumo Teismo pozicija atitinka jo praktiką kitose srityse, kur taip pat kyla klausimų dėl apribojimų, nustatytų valstybei, veikiančiai kaip rinkos dalyvė. Kai valstybė nusprendžia atverti tam tikrą rinkos sritį, ji turi veikti tokį sprendimą atitinkančiu būdu. Šis nuoseklumo reikalavimas kyla dėl poreikio užtikrinti, kad valstybė arba veiktų pagal rinkos dėsnius, arba vykdytų politines funkcijas [10].

29. Šis reikalavimas itin svarbus tais atvejais, kai privatizuojamos anksčiau valstybei priklausiusios bendrovės. Pagal Sutartį valstybėms narėms leidžiama išsaugoti valstybės nuosavybės teisę į tam tikras bendroves. Nepaisant to, Sutartis nesuteikia joms teisės atrankos būdu apriboti rinkoje veikiančių subjektų galimybių patekti į tam tikrus ekonomikos sektorius, jei šie sektoriai jau buvo privatizuoti. Jei valstybei būtų leista pasilikti specialias privatizuotų bendrovių rinkos kontrolės priemones, ji lengvai galėtų sužlugdyti laisvam judėjimui skirtų taisyklių taikymą, leisdama į didelę nacionalinės rinkos dalį patekti tik atrankos būdu ir potencialiai diskriminuodama.

30. Todėl laisvo kapitalo judėjimo nuostatos reikalauja, kad valstybei privatizavus bend-

8 — Bendra išvada bylose *Komisija prieš Portugaliją* (C-367/98), *Komisija prieš Prancūziją* (C-483/99) ir *Komisija prieš Belgiją* (C-503/99), ypač jos 66 punktas. Taip pat žr. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvados minėtose bylose *Komisija prieš Ispaniją* ir *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 54–57 punktus.

9 — Minėto sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 67 punktas.

10 — Šiuo klausimu žr. mano išvadą šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamoje byloje *Fenin* (C-205/03, 26 punktas), taip pat mano išvados minėtoje byloje *Cippolla* ir *Macrino* 31 ir 32 punktus.

rovę būtų apsaugota jos ekonominė autonomija, nebent reikėtų užtikrinti Bendrijos teisės pripažįstamus pagrindinius viešuosius interesus. Tokiu atveju bet kokia privatizuotos bendrovės kontrolė, jei ją valstybė vykdo ne pagal įprastus rinkos mechanizmus, turi būti susijusi su šios bendrovės vykdoma bendros ekonominės svarbos veikla.

31. Taip turėtų būti suprantamas ir 2002 m. birželio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš Belgiją*. Teisingumo Teismas pripažino, kad „atsižvelgiant į aplinkybes, tam tikrais interesais galima pateisinti tai, kad valstybės narės išlaiko tam tikrą įtaką įmonėse, kurios iš pradžių buvo valstybinės, o po to buvo privatizuotos, kai šios įmonės veikia srityse, susijusiose su viešojo intereso ar strateginių paslaugų teikimu“ [11]. Vis dėlto akivaizdu, kad tokia įtaka turi griežtai apsiriboti vien įsipareigojimų dėl pagrindinio viešojo intereso užtikrinimu [12]. Taigi Teisingumo Teismas pabrėžė „įmonės sprendimų priėmimo autonomijos apsaugos principą“ [13]. Todėl valstybė turi nustatyti ypatingą bendrąjį interesą, kuris pateisintų tokią apsaugą. Be to, valstybei specialias teises suteikiančios taisyklės turi būti grindžiamos objektyviais ir aiškiais kriterijais, neviršijančiais to, kas būtina šiam bendrajam interesui apsaugoti, ir užtikrinti veiksmingos teismo kontrolės galimybę [14].

32. Mano nuomone, vertinant pagal ankstesnę teismo praktiką beveik nekyla abejonių, kad turimos „auksinės akcijos“ KPN ir TPG bendrovėse apriboja laisvą kapitalo judėjimą. Jos suteikia valstybei teisę iš anksto tvirtinti kai kuriuos svarbius sprendimus, įskaitant visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimus dėl bendrovės jungimo, skaidymo ar likvidavimo, taip pat sprendimus dėl bendrovės įstatų įvairių pakeitimų. Tokia išankstinio patvirtinimo sistema „daro poveikį pačiai akcijų dalį įsigyjančio asmens padėčiai“ [15] ir todėl gali „atgrasyti kitų valstybių narių investuotojus nuo investavimo į šių įmonių kapitalą“ [16]. Taigi specialios valstybės teisės KPN ir TPG bendrovėse riboja laisvą kapitalo judėjimą [17].

33. Todėl kiekvienu atveju būtina išnagrinėti, ar apribojimai pateisinami teisėtu tikslu ir,

11 — Minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* 43 punktas.

12 — Šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Komisija prieš Belgiją* 47 punktą ir *Komisija prieš Ispaniją* 82 punktą.

13 — Minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* 49 punktas.

14 — Minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* 51 ir 52 punktai.

15 — Minėtų sprendimų *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 47 punktas ir *Komisija prieš Ispaniją* 61 punktas.

16 — Minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 41 punktas.

17 — Šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 37 punktą ir visai neseniai priimtą 2005 m. birželio 2 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-174/04, Rink. p. I-4933, 28 punktas).

jei taip, ar laikomasi proporcingumo principo [18].

34. KPN atveju Nyderlandų vyriausybė nesiremia jokiu pateisinimu, grindžiamu galimais privalomais bendrojo intereso pagrindais. Todėl KPN „auksinių akcijų" atžvilgiu Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį [19].

35. Vis dėlto TPG atveju Nyderlandų vyriausybė remiasi poreikiu apsaugoti tinkamą universalių pašto paslaugų teikimą. Nyderlandų Karalystė teigia, kad jos turimos TPG „auksinės akcijos" jai leidžia užtikrinti šios bendrovės mokumą ir veiklos tęstinumą. Ji tvirtina, kad šiuo metu TPG yra vienintelė įmonė, pagal nacionalinę galinti teikti teisę reikalaujamos apimties ir kokybės universalias pašto paslaugas, todėl būtina užtikrinti TPG mokumą ir veiklos tęstinumą, kad būtų apsaugotas šios paslaugos teikimas.

36. Neginčijama, kad tinkamo universalių pašto paslaugų teikimo apsaugos tikslas gali būti privalomas bendrojo intereso pagrindas [20]. Todėl reikia įsitikinti, ar Nyderlandų valstybės turimos specialios teisės yra būtinos užtikrinti universalių pašto paslaugų teikimą ir ar šio tikslo nebūtų galima pasiekti laisvą kapitalo judėjimą mažiau ribojančiomis priemonėmis [21].

37. Šiuo atžvilgiu pritarčiau Komisijai, jog nėra priežasčių manyti, kad TPG valdymo organai negalėtų tinkamai apsaugoti bendrovės mokumo ir veiklos tęstinumo, jei nebūtų nagrinėjamų specialių teisių. Nebuvo įrodyta, jog yra tikimybė, kad neapgalvotos investicijos galėtų sukelti TPG finansinių sunkumų, keliančių pavojų išlaikyti tinkamas universalias pašto paslaugas, kuri pateisintų tokią plačią ir bendro pobūdžio išankstinio tvirtinimo sistemą, kaip antai nagrinėjamą šioje byloje.

38. Šiuo aspektu reikia pripažinti, kad specialios Nyderlandų valstybės turimos teisės TPG atžvilgiu neapsiriboja vien TPG, kaip universalaus pašto paslaugų teikėjo, veikla [22]. Bet kuriuo atveju, kaip teisingai pažymėjo

18 — Šiuo klausimu žr.: 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Sanz de Lera ir kiti* (sujungtos bylos C-163/94, C-165/94 ir C-250/94, Rink. p. I-4821, 23 punktas); minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 50 punktą; minėto sprendimo *Komisija prieš Italiją* 35 punktą ir 2005 m. gruodžio 1 d. Sprendimą *Burtscher* (C-213/04, Rink. p. I-10309, 44 punktas).

19 — Pagal analogiją žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 49 ir 50 punktus.

20 — Pagal analogiją žr. 2002 m. birželio 20 d. Sprendimą *Radiosistemi* (sujungtos bylos C-388/00 ir C-429/00, Rink. p. I-5845, 43 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. 1993 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Corbeau* (C-320/91, Rink. p. I-2533, 15 punktas), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad universalios pašto paslaugos yra bendros ekonominės svarbos paslaugos.

21 — Pavyzdžiui, žr. minėtų sprendimų *Sanz de Lera ir kt.* 23 punktą ir *Komisija prieš Belgiją* 48 punktą.

22 — Dėl priešingo atvejo žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* 50 punktą.

Komisija, reikiamas veiksmingas universalių pašto paslaugų vykdymas gali būti apsaugotas tinkamesnėmis ir mažiau ribojančiomis priemonėmis pagal Bendrijos reguliavimo sistemą šioje srityje [23].

39. Be to, išankstinio tvirtinimo sistema nėra grindžiama objektyviais ir aiškiais kriterijais, kuriems taikoma teismo kontrolė. Pagal bendrąsias privatinės teisės taisykles, taip pat pagal taikomą TPG ir valstybės susitarimą paprasčiausiai reikalaujama, kad valstybė savo teisėmis naudotųsi protingai. Be to, TPG įstatai „auksinių akcijų" turėtojo neįpareigoja formaliai pagrįsti, kodėl jis naudojasi savo teisėmis. Šiuo požiūriu nagrinėjama specialių teisių sistema skiriasi nuo tos schemos, kuriai Teisingumo Teismas pritarė sprendime *Komisija prieš Belgiją* [24].

40. Atsižvelgiant į tai, reikia daryti išvadą, kad specialių teisių, kurias suteikia TPG „auksinės akcijos", sistema viršija tai, kas būtina siekiant apsaugoti tinkamą universalių pašto paslaugų teikimą. Todėl pasilikusi „auksines akcijas" TPG bendrovėje Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį.

C — Komisijos kaltinimai, susiję su EB 43 straipsniu

41. Komisija teigia, kad KPN ir TPG bendrovėse turimos specialios teisės taip pat pažeidžia EB 43 straipsnį. Tačiau visos bylos šalys sutaria, kad nagrinėjant EB 43 straipsnį būtų pasiektas toks pat rezultatas kaip ir nagrinėjant EB 56 straipsnį. Iš tiesų savo ankstesnėje praktikoje dėl „auksinių akcijų" Teisingumo Teismas laikėsi pozicijos, jog nereikia atskirai nagrinėti EB 43 straipsnio [25]. Jis nusprendė, kad dėl nagrinėjamų specialių teisių atsirandantis įsisteigimo laisvės apribojimas buvo „tiesioginė nuo jos neatskiriamų laisvo kapitalo judėjimo kliūčių, kurios nagrinėtos <...>, išdava" [26]. Aš siūlau, kad šiose bylose Teisingumo Teismas laikytųsi tos pačios pozicijos.

23 — 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (OL L 15, p. 14; specialusis leidimas lietuvių kalba, 6 skyrius, 3 tomas, p. 71), iš dalies pakeista 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/39/EB (OL L 176, p. 21; specialusis leidimas lietuvių kalba, 6 skyrius, 4 tomas, p. 316).

24 — Minėtas. Ypač žr. šio sprendimo 51 ir 52 punktus.

25 — Pavyzdžiui, žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* 59 punktą ir 2000 m. gegužės 23 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-58/99, Rink. p. I-3811, 20 punktas).

26 — Minėtų sprendimų *Komisija prieš Portugaliją* 56 punktas; *Komisija prieš Prancūziją* 56 punktas; *Komisija prieš Ispaniją* 86 punktas ir *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 52 punktas.

III — Išvada

42. Remdamasis šiais motyvais, siūlau Teisingumo Teismui:

byloje C-282/04

— pripažinti, kad palikusi galioti tam tikras bendrovės *Koninklijke KPN NV* įstatų nuostatas, o būtent numatančias, jog bendrovės akcijas sudaro ir Nyderlandų valstybei priklausanti specialioji akcija, kuri suteikia specialias teises patvirtinti tam tikrus atitinkamų bendrovės organų priimtus sprendimus, Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį,

ir byloje C-283/04

— pripažinti, kad palikusi galioti tam tikras bendrovės TPG NV įstatų nuostatas, o būtent numatančias, jog bendrovės akcijas sudaro ir Nyderlandų valstybei priklausanti specialioji akcija, kuri suteikia specialias teises patvirtinti tam tikrus atitinkamų bendrovės organų priimtus sprendimus, Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį.